Riia Palmqvist
Opetusneuvos
Opetushallitus

22.11.2024 OPH-6503-2024

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Opetushallituksen asiantuntijalta pyydetään näkemystä siitä, mitä asiantuntijapyynnön liitteenä olevan OKM:n 5.11.2024 päivätyn vastineen s. 21 esittämä muutos lisätä 20 g §:ään sana pienryhmässä tarkoittaa lain soveltamisessa ja opetuksen käytännön työssä.

Opetushallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Sanan pienryhmä lisääminen pykälään on Opetushallituksen mielestä tarpeellinen lisäys. Oppilaan edun tulee olla aina ensisijainen, kun oppilaan opetusjärjestelyjä suunnitellaan ja niiden toteuttamisesta päätetään. Laaja oppilasmäärän rajaus estää joustavien opetusjärjestelyjen toteuttamisen ja saattaa myös vaarantaa oppilaan tuen järjestämisen.

Oppilaskohtaisia tukimuotoja hallituksen esityksen mukaisesti voi saada

1. erityisopettajan opetusta osittain pienryhmässä tai muun opetuksen yhteydessä
2. erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä
3. erityisluokanopettajan opetusta erityisluokalla
4. tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.

On tarkoituksenmukaista, että viiden oppilaan enimmäismäärä rajataan selkeästi koskemaan oppilaskohtaisista tukitoimista vain kohtaa 2.

Opetushallitus katsoo, että viiden oppilaan enimmäismäärä ei koske kohtaa 1., koska näiden oppilaiden opetus toteutetaan vain osittain pienryhmässä ja vastaa yksittäisiin oppiaineisiin tai oppimisen osa-alueisiin liittyviin tilapäisiin tuen tarpeisiin. Oppilaskohtaisena tukena (kohta 1) oppilas opiskelee oppiaineesta alle puolet erityisopettajan opetuksessa. Tällöin oppilaan opetuspaikka on yleisopetuksen ryhmässä ja vastuu opetuksesta on luokan- tai aineenopettajalla.

Opetushallituksen näkemyksen mukaan viiden oppilaan enimmäismäärä ei koske myöskään kohtaa 3. Oppilaat, joilla on oppilaspaikka erityisluokassa ei voida laskea yleisopetuksen ryhmän kokoa rajaaviin oppilaisiin. Kokonaisvastuu erityisluokan oppilaiden opetuksesta on erityisluokan opettajalla. Näiden oppilaiden laskeminen mukaan viiden oppilaan joukkoon rajaisi oppilaan mahdollisuutta integroitua yleisopetuksen ryhmiin joustavasti eri oppiaineissa. Lisäksi oppilasmäärän rajaus todennäköisesti lisäisi uusien yleisopetuksen ryhmien määrän tarvetta ja saattaa aiheuttaa sen, että oppilaan koulumatkat pitenevät.

Mikäli erityisluokkaan määritellyn oppilaan (ryhmä 3) integroituminen yleisopetuksen ryhmiin lasketaan viiden oppilaan enimmäismäärään, ko. oppilaiden opetus vie kaksinkertaisen resurssin. Erityisluokkien oppilaiden integroitumista yleisopetuksen ryhmiin tuetaan lähtökohtaisesti hallituksen esityksen mukaisten oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden sekä ryhmäkohtaisten tukimuotojen avulla. Opetuksen järjestäjä vastaa tarkoituksenmukaisten resurssien varaamisesta yleisopetuksen ryhmiin. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luonnoksessa on esitetty, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt kuvataan opetuksen järjestäjän paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppilasmäärän rajaaminen koskemaan vain oppilaskohtaista tukitoimea 2 antaa opetuksen järjestäjille laajemmat mahdollisuudet toteuttaa erilaisia joustavia ryhmittelyjä oppilaan edun mukaisesti. Olisi ensisijaisen tärkeää, että oppilaalla olisi mahdollisimman pysyvät omat kotiryhmät, ja kaikki tukea koskevat järjestelyt tehdään niin, että oppilaalle tulee mahdollisimman vähän siirtymiä. Tätä voidaan tukea erilaisin oppimisen edellytyksiä tukevin opetusjärjestelyin.